

فهرست نویسی پیش از انتشار

سرشناسه : صدقی، سینا، ۱۳۶۸-

عنوان و نام پدیدآور : پنجره‌یی با شیشه‌های کوچک رنگی: مقدمه‌یی بر چندفرهنگ‌گرایی در آثار علیرضا مشایخی / سینا صدقی.

مشخصات نشر : تهران: ماهور ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۲۶۴ ص.: نمودار.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۴۹-۴

وضعیت فهرست‌نویسی : فپا

موضوع : مشایخی، علیرضا ۱۳۱۸ - نقد و تفسیر

موضوع : موسیقی - اثر چندفرهنگی

موضوع : موسیقی - فرم

موضوع : موسیقی - نظریه

موضوع : چندفرهنگی

موضوع : کثرت‌گرایی فرهنگی

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۴ ص ۵ / م ۴۱۰ / ML

رده‌بندی دیویی : ۷۸۹/۰۹۲

شماره‌ی کتابخانه‌ی ملی : ۳۹۸۲۱۸۴

پنجره‌یی با شیشه‌های کوچک رنگی

مقدمه‌یی بر چندفرهنگ‌گرایی در آثار علیرضا مشایخی

سینا صدقی

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری مآه‌ور
تهران ۱۳۹۵

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف
کدپستی ۱۶۱۱۹، صندوق پستی ۴۷۷-۱۹۵۷۵
تلفن: ۷۷۶۰۱۰۲۰ فکس: ۷۷۵۰۶۵۵۳

www.mahoor.com info@mahoor.com

پنجره‌یی با شیشه‌های کوچک رنگی مقدمه‌یی بر چندفرهنگ‌گرایی در آثار علیرضا مشایخی

سینا صدقی

نقاشی روی جلد: الیزابت هُلت‌هاوس
صفحه‌آرا: سمانه سرافراز
چاپ اول: ۱۳۹۵
تعداد: ۱۲۰۰ جلد
لیتوگرافی: کارا
چاپ و صحافی: کانون چاپ

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۴۹-۴ ISBN: 978-964-8772-49-4

فهرست

پیش‌گفتار	۷.....
اینترمتزو	۱۳.....
مقدمه	۱۷.....

بخش اول

مبانی چندفرهنگ‌گرایی

۱. فرهنگ در عرصه‌ی «تفاوت‌ها»	۳۵.....
۲. حدود مسئله‌ی تفاوت‌ها	۴۰.....
۱-۲. «مسئله‌ی تفاوت‌ها» و بارادایم‌های کوهن؛ به‌سوی نسبی‌گرایی اُتولُزیک	۴۴.....
۳. جامعه‌شناسی معرفت و برهان «سُرِیلِ میان‌فرهنگی»	۴۸.....
۴. «تفاوت‌ها» به‌مثابه امکان عبور؛ به‌سوی رهیافتی چندفرهنگی	۵۶.....
۵. «تفاوت‌ها»، امکان نقادی و عقلانیت	۶۱.....
۶. «مسئله‌ی تفاوت‌ها» و «دیگری»	۶۹.....

بخش دوم

تبیین رویکردهای علیرضا مشایخی در نسبت با مُدل چندفرهنگی

مقدمه‌ی اول

اشاره‌یی به تکامل مُدل چندفرهنگی در طول تاریخ موسیقی	۸۱.....
--	---------

مقدمه‌ی دوّم

تئوری مکمل؛ آکردشناسی

شهرزاد، اپوس ۱۱۵، قسمت سوم، شکست	۱۰۳.....
شهرزاد، اپوس ۱۱۵، قسمت ششم، آن‌سوی ابرها	۱۱۳.....
شهرزاد، اپوس ۱۱۵، قسمت هشتم، سراب	۱۱۹.....

Meta-X، به‌مثابه مانیفست مُدل چندفرهنگی

۱. سَمفُنِی شماره‌ی ۸، اپوس ۱۴۷	۱۲۷.....
۲. سُنات برای پیانو شماره‌ی ۲، اپوس ۱۵۹	۱۳۹.....
۳. سُنات برای ویلنسل و پیانو شماره‌ی ۴، اپوس ۱۸۰	۱۵۱.....
۴. کوارتت زهی شماره‌ی ۴، اپوس ۱۸۲	۱۶۳.....

دیالگ، به مثابه اُفق «مسئله‌ی تفاوت‌ها»

۵. همراه شوین، اپوس ۱۳۰ ۱۷۳

۶. امیرمیتو؛ مشایخی-شوبرت، اپوس ۱۶۲ ۱۸۷

۷. همراه دبوسی، اپوس ۱۷۸ ۱۹۵

مانیفست عبور

۸. سمفنی شماره‌ی ۹، اپوس ۲۰۱ ۲۰۷

۹. تهران-دوئال، اپوس ۲۰۷ ۲۴۱

پیوست

ریشه‌شناسی واژه‌ها ۲۵۳

منابع ۲۵۷

نمایه ۲۶۱

پیش‌گفتار

نگاه متمایز علیرضا مشایخی به چندفرهنگ‌گرایی^۱، تحلیل ابعاد گوناگون و گسترده‌ی آن از یک‌سو، و عبور از حدود و تعاریف این موضوع از سویی دیگر، سبب شد که آثار، اندیشه و رویکردهای وی به چندفرهنگ‌گرایی را به‌شیوه‌ی شفاف پیگیری و بررسی کنم.

در روند ارائه‌ی آنالیزهایی از آثار مشایخی در ارتباط با چندفرهنگ‌گرایی، به این نتیجه رسیدم که ادراک رویکردهای متفاوت وی به این موضوع در گرو ادراک مبانی تئوری مکمل^۲ و امکان حاصل از آن است. از این‌رو تصمیم گرفتم به‌عنوان مقدمه‌ی بر تحلیل رویکردهای آهنگساز، به مبانی تئوری مکمل به اختصار اشاره، توان^۳ و ظرفیت آن را به‌عنوان راه‌نویسی به «چندصدایی»^۴ تبیین کنم.

نگاه ویژه‌ی فریمه‌قوام‌صدری به صدا و تئوری مکمل، امکان آنالیز دقیق‌تر آثار را فراهم آورد. از راهنمایی‌ها و تذکر وی درباره‌ی چگونگی کاربست مبانی تئوری مکمل در آثار مشایخی سپاسگزارم.

فرنود حقانی‌پور با وجود مشغله‌ی فراوان، ثبت‌نویسی کامپیوتری تعدادی از مثال‌ها را پذیرفت؛ از او سپاسگزارم.

توجه به چند نکته ضروری است.

یک. بنابر شیوه‌ی نگارش داریوش آشوری، میان «ی» نسبت و «ی» نکره

تمایز برقرار شده است. برای مثال «مقدمه‌ای» به معنی مقدمه‌مانند، به مانند مقدمه و «مقدمه‌یی» به معنی یک مقدمه است.

دو. حرف «O» در زبان انگلیسی با مصوت ۷ مشخص شده است. برای مثال sonate، symphony، dialogue و واژه‌هایی از این دست به صورت سُنات، سَمفونی و دیالُگ نوشته شده‌اند. اما به سبب سهولت در خواندن متن، استثنائاً در چهار مورد «شوین»، «پوپر» که نام خاص هستند، «تئوری» و «لوگوس» به شیوه‌ی رایج و مرسوم استفاده شده‌اند.

سه. به دو دلیل «ترم»‌های رایج در فلسفه، در صورت حقیقی خود استفاده شده‌اند و از ترجمه‌ی آن‌ها خودداری شده است. یک؛ از آنجا که این واژه‌ها در زبان، به صورت «ترم» حاضر شده‌اند، در روند ترجمه همواره قسمتی از معنای آن‌ها از بین می‌رود و «گم» می‌شود. دو؛ آن دسته از معادل‌هایی که مطابق ریشه‌شناسی واژه ارائه شده‌اند نیز نیاز به تبیین و تأویل دارند. از این رو، metaphysic، aesthetic، tradition، paradigm، discourse، ontology، epistemology و دیگر «ترم»‌ها به صورت متافیزیک، استتیک، ترادیسون، پارادایم، دیسکُرس، اُنتولوژی، اپیستمولوژی و مواردی از این دست استفاده شده‌اند.

چهار. برای به دست دادن معنای حقیقی مفاهیم بنیانی مورد استفاده، از روش ریشه‌شناسی^۱ بهره گرفته‌ام. این روش امکان تعریف حقیقی واژه‌ها را فارغ از گوناگونی موارد استفاده‌ی آن‌ها در زبان امروز فراهم می‌آورد. ریشه‌های ارائه شده در منابع زیر قابل دسترسی، و در بخش پیوست قابل پیگیری هستند.

• Collins English-Greek Dictionary. Harper Collins publisher. First printed. 1997

• Gode, P. K. and Kare, C. G. *The practical Sanskrit-English Dictionary*. Motilal Banarisdass. Fourth edition. Dehli. 1965

• Glare, P. G. W. *Oxford Latin Dictionary*. OUP Oxford. 1968

• Kroonen, Guss. *Etymological Dictionary of Proto-Germanic*. Brill. Leiden. 2013

• Kuzmina, Elena. E. *The Origin of the Indo - Iranians*. Brill. Leiden. 2011

• Mayerhofer, Manfred. *Kurtzgefasstes etymologisches wörterbuch des Altindischen*. Carl winter. Universitätverlag. Heidelberg. 1963

• Orel, Vladimir. *A Handbook of Germanic Etymology*. Brill. Leiden. 2003

• Proto - Indo - European Etymological Dictionary. DNGHU

ADSOQIATION. Brill. Leiden. 2007

• Woodhaus, S. C. *English - Greek Dictionary*. B&R Samizdat Express. 2007

پنج. عنوان کتاب اشاره به اثری از علیرضا مشایخی است. این اثر به‌مثابه یکی از تمهیدات هشت‌گانه‌ی تصنیف سمفنی شماره‌ی ۹ اپوس ۲۰۱ و معیارهای حاصل از آن، دارای جایگاه ویژه‌یی در میان آثار آهنگساز است.

در مدتی که به نگارش کتاب مشغول بودم علیرضا مشایخی با وجود مشغله‌ی فراوان آهنگسازی در جلسات متوالی، ساعاتی را برای گفت‌وگو درباره‌ی تحلیل ابعاد رویکردهایش در اختیارم قرار داد، نسخه‌های پیش‌نویس متن را مطالعه کرد و صبورانه نظرات من را شنید. همسر وی الیزابت هلت‌هاوس در ترجمه و انتخاب معادل آلمانی برخی از اصطلاحات، پیشنهادهای مفیدی ارائه داد. همچنین در روزهایی که ساعاتی را برای مطالعه‌ی پارتیتورهای آثار مورد نظرم در منزل ایشان سپری می‌کردم با صمیمیت و مهربانی من را پذیرا بود؛ از ایشان نیز سپاسگزارم.

تهران ۱۳۹۳/۰۲/۲۸

یادداشت

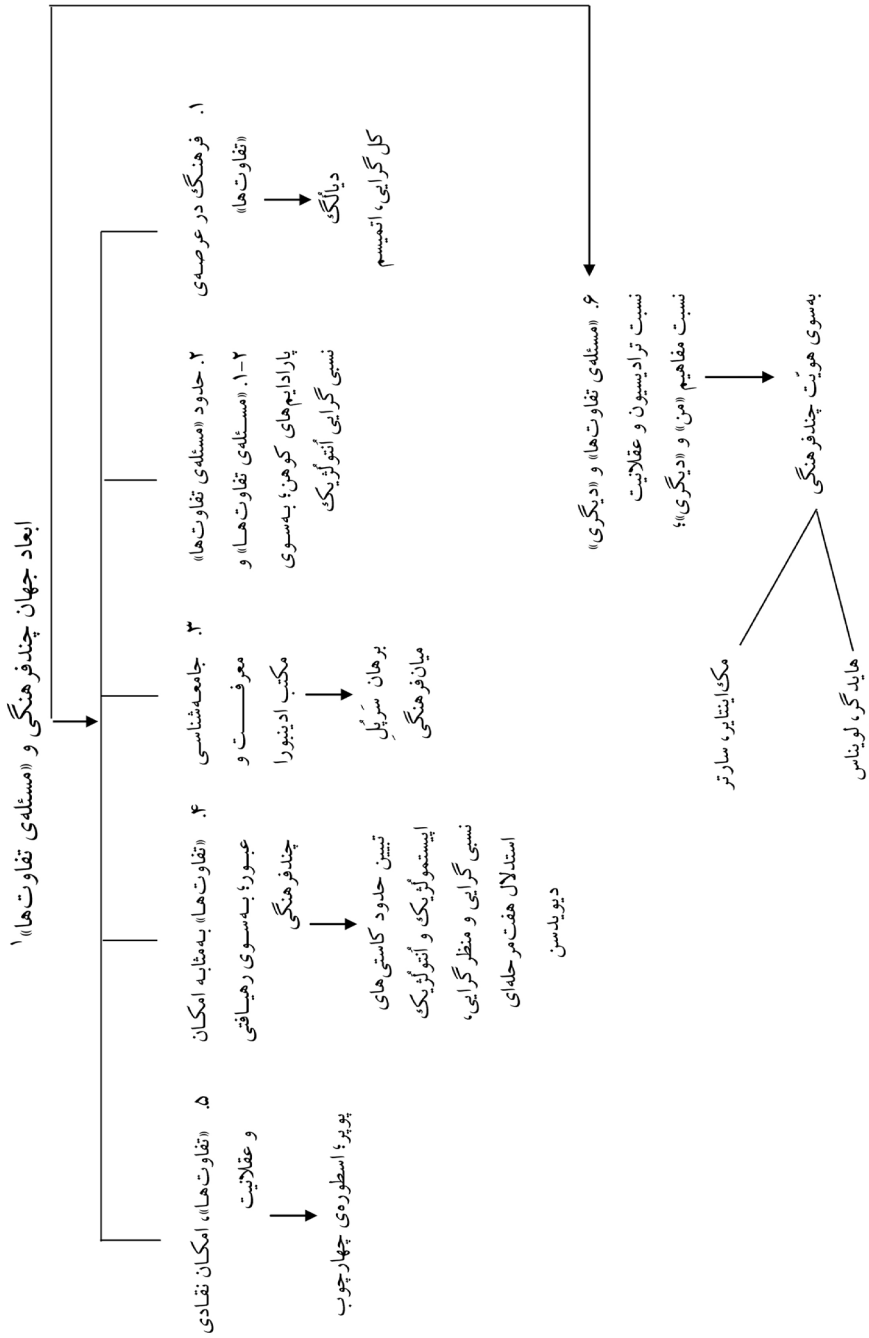
1. multiculturalism

۲. مشایخی، علیرضا. فرهنگ آهنگسازی. جلد دوم. سوره‌ی مهر تهران. ۱۳۹۰.

3. dynamism

4. Mehrstimmigkeit

5. etymology

^۱ اشاره به اصطلاح «مسئله‌ی تفاوت‌ها» در معنای کلی آن قابل توضیح است. از این رو این اصطلاح تفاوت در تاریخ، فرهنگ‌ها، ترادیسون‌ها، چهارچوب‌های مفهومی و زبانی متفاوت را دربر دارد.

موسیقی، امکان تداوم مدل چندفرهنگی

تجهيزات هشت‌گانه	دیاگنک، به‌مثابه «آفق مسئله‌ی تفاوت‌ها»	تبیین «مسئله‌ی تفاوت‌ها» از رهگذر تأکید بر دیالگ، به‌مثابه امکان صورت‌بندی «تفاوت‌ها».	دوره‌های متفاوت تاریخ موسیقی.
۱. سمفنی شماره‌ی ۸، اپوس ۱۴۷	۱. سمفنی شماره‌ی ۸، اپوس ۱۴۷	۱. سمفنی شماره‌ی ۸، اپوس ۱۴۷	۱. سمفنی شماره‌ی ۸، اپوس ۱۴۷
۲. سینفونیا، اپوس ۱۶۴	۲. سناتی که سنات نیود، اپوس ۱۷۶	۲. سناتی که سنات نیود، اپوس ۱۷۶	۲. سنات برای پیانو و ویلنسل شماره‌ی ۴، اپوس ۱۸۰
۳. پنجره‌یی با شیشه‌های کوچک رنگی، اپوس ۱۸۹	۳. به‌طرف شرق، اپوس ۱۹۰	۳. همراه دوبوسی، اپوس ۱۷۸	۳. سنات برای پیانو شماره‌ی ۲، اپوس ۱۵۹
۴. سآترن، اپوس ۱۹۱	۴. فراسوی تِرادِیسِیون، اپوس ۱۹۴	۴. سآترن، اپوس ۱۹۱	۴. کوارتت زهی شماره‌ی ۴، اپوس ۱۸۱
۵. مِرکوری، اپوس ۱۹۶			

مانیفست عبور

- تبیین «مسئله‌ی تفاوت‌ها» و «پیوستگی» دوره‌های متفاوت تاریخ موسیقی، از رهگذر «آشکارسازی نسبت‌های فراموش‌شده» و تأکید بر «از آن‌هم‌بودگی» دوره‌های متفاوت تاریخ موسیقی. خروج از *nexus* به‌سوی *eventus*
۱. سمفنی شماره‌ی ۹، اپوس ۲۰۱
 ۲. تهران‌دوتال، اپوس ۲۰۷

